

Tractatus De Magis, Veneficis Et Lamiis, Deque His Recte Cognoscendis Et Pveniendis

Propter Varias & controversas de hac quaestione hominum sententias,
vtilissimus & cunctis ad Rerumpublicarum gubernacula sedentibus
maxime necessarius ... in tres libros distributus

De Lamiis

Gödelmann, Johann Georg

Francofurti, 1591

VD16 G 2487

Capvt III. De Lamiarum & aliorum hominum in lupos, feles, aliáue
eiuscemodi animantia transformatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61523](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61523)

CAPVT III.

DE LAMIARVM ET ALIORVM
HOMINVM IN LVPOS, FELES, ALIAVE
ciuscemodi animantia transformatione.

Summæ.

- 1 *Plurimi eruditi credunt, homines in bestias transmutari.*
- 2 *Ad hanc opinionem confirmandam plurima testimonia ex sacris
& prophanis authoribus adferuntur n. 3. 4. 5. 6. 7. 8.*
- 9 *Communis Theologorū & Iurorum est conclusio, hanc Metamor-
phosin esse prestigiosam.*
- 10 *Credibile non est, hominem ad Dei similitudinem creatum, in lu-
pum aut aliud animal transmutari.*
- 11 *Hæc dubia quæstio dudum in Concilio Ancyrano decisa.*
- 12 *Verba Decreti.*
- 13 *Diabolus creaturas à Deo conditas transmutare nequit.*
- 14 *Diabolo multa impossibilia esse, probatur ex sacris.*
- 15 *Responsio ad primam obiectionem de conuersione Vxoris Lothi in
statuam salis.*
- 16 *Responsio ad secundam quæstionem de furioso rege Nabuchodono-
sore.*
- 17 *Testimonia Theologorum & aliorum, quod prædictus Rex in fu-
rorem saltem inciderit.*
- 18 *Responsio ad tertiam obiectionem transmutationis sociorum Vlyssis
in sues.*
- 19 *Plinij verba.*
- 20 *Historia due qua acciderunt in Episcopa Argentinensi, & vrbe
Rosarum.*
- 21 *Historia de S. Machario.*
- 22 *Responsio ad quartam obiectionem de Lycantroporum metamor-
phosi.*

23 *Descri-*

- 23 *Descriptio Melancholiæ, quæ à Medicis Lycantropia dicitur.*
- 24 *Historia de Lycantropo Patauino.*
- 25 *Historia de Lycantropo Bisantino.*
- 26 *Quid de Lycantropis in Liuonia statuendum, authoris vera relatio.*
- 27 *Historia de rusticis in Liuonia.*
- 28 *Georgij Sabini, & aliorum doctorum Virorum testimonia, quibus ostenditur, Lycantroporum Metamorphosin esse tantum præstigiosam n. 29. 30. 31. 32. 33.*
- 34 *Diaboli interdum sub forma luporum homines & iumenta interficiunt.*
- 35 *Historia quæ Constantinopoli accidit.*
- 36 *Historia quæ Vienna accidit.*
- 37 *Solutio vltimæ obiectionis Diabolum hæc permittente Domino facere posse.*
- 38 *Deus nihil agit contra ordinem.*
- 39 *Natura quid?*
- 40 *Angelos & homines quare Deus creauerit.*
- 41 *Diaboli Dei carnifices.*

A Lamiarum potentiam refertur, quòd
 se in lupos, feles, hircos aut alias bestias pro suæ libidinis delectu verè & substantialiter momento transmutare & tantillo tempore in homines rursus reformare possint. In hac opinione plurimi sunt eruditi, qui eam diuinis & humanis historijs & experientia tot seculorum atque populorum & doctissimorum hominum iudicijs tuentur atque demonstrant. Ac primum Iacques Bodinus lib. 2. cap. 6. de Dæmon. inter alios ad sententiam suam stabiliendam ex sacris allegat historiam vxoris Lothi in statuam salis à Deo conuersæ. Genes. 19. Deinde Nabuchodonosoris ab ipso

ipſo Deo in beſtiam per integrum ſeptennium conuerſi, Dani-
el. 4. & tandem his ver bis concludit. Si veritatem hiftoriæ fa-
cræ apud Danieleſem (quæ in dubium vocari non poteſt) ſi vxo-
ris Lothi in ſaxum immobile verſæ confitemur, certum eſt, æ-
què poſſe hominem in bouem, lapidem, aut animalia alia trãf-
formari. Et paulò antè cap. 6. fol. 199 Deus enim iuſto iudicio
ſinit nos humanam formam amittere, & lupos ſicuti merentur
fieri. Nam poſt omnium hominum memoriã famoſi fue-
runt Magi & Magæ hoc nomine, quòd cibus veſcantur huiuf-
modi, mortuorum corpora effodiant & abrodant ad oſſa vſque
quod Pauſanias annotauit dicens, à dæmone terreſtri factum,
Apuleius ait feciſſe Sagas. Qui autem aſini fiunt, eò transfor-
mantur, quòd deteſtabilia Magorum arcana expetiuerint co-
gnoscere: quemadmodum ij, qui maleficam amârunt Circen,
iuſto Dei iudicio fuerant in ſues transformati, & in Liuonia af-
firmatur eos, qui Magos & Lycantropos frequentant, ijs tan-
dem conformari. Hæc Bodini verba eius interpres Ioann. Fi-
ſchardus I. V. D. germanicè ita reddidit.

Man ſoll aber auch diß darbey wiſſen / das Gott durch ein
gerecht Dreyehl geſtattet vnd zuläſſet / das ſolche verachte Leute /
gleich wie ſie verdienen / Menſchliche Geſtalle verlieren / vnd
Wölffe werden / auch ſhrer Menſchlichen Speiſe entrathen müſ-
ſen / Dann die Zauberer vnd Zauberin ſeindt von alten zeiten her
verſchreyt geweſen / als daß ſie die todten Körper außgegraben /
vnd ſie biß auffß Beyn zernaget / welches dann auch Pauſanias
hat verzeichnet / vnd darbey ſo viel ſein meynung entdeckt / als wer
es ein Irriſcher Geiſt / oder Teuffel / der ſolches thue. Aber A-
puleius / ſo der Sachen beſſer erfahren geweſen / ſetz außdrücklich /
das es die Zauberin thun / Antreffend die ſo ſich inn Eſel verwand-
eln / begegnet ihnen daſſelbe daher / weil ſie die abſchewliche Ge-
heimniſſen / der Zauberer haben erfahren wollen / Gleich wie die
auch in Säwe haben müſſen verwandelt werden / welche ſich an

C

der

der Zauberin Circe vnd ihrer Kunst verliebten. Eben also auch
 ergeheth es denen in Lieffland/das sie auß gerechtem Vrtheyl Gote
 tes / weil sie mit den Zauberern / vnd Wolffleuthen gerne vmbge-
 hen / darüber ihnen auch endlich gleich werden / Vnd wann wir
 der Warheit der H. Histori im Propheten Daniel / welche dann
 in keinen Zweifel kan gezogen werden / bekändlich seyn / vnd des-
 gleichen auch der Histori mit des Loths Hausfraw / die in ein vn-
 verenderlichen Stein ist verwandelt worden / So ist ja aus diesen
 beyden Geschichten gewis/das die verenderung des Menschens in
 2 einen Ochsen/ oder Stein möglich vnd thänlich sey. Haftenus
 interpres. Secundo ex prophanis authoribus adferunt Vlyssis
 sociorum in sues mutationem, quam Homerus commemorat
 à Circe venefica factam verè contigisse, vel vt ipsius Bodini ver-
 4 bis vtat, non esse fabulam. Item sociorum Diomedis in aues.
 Tertio, Varronem Pomponium Melam, & alios, citant, q scri-
 bunt, homines in Neutorū regione frequēter conuerti in lupos.
 5 In Asia quoq;, Græcia frequentem esse eiusmodi luporum ge-
 6 nerationem. Bodinus li. 2. c. 6. de Dæm. Exemplū de Petro Bur-
 got adfert, qui Bizantij accusatus, se vnguibus suis & dentibus
 lupinis puerum septem annorum, & deinde quatuor puellas di-
 lacerasse & deuorasse confessus fuit. Et alterum quod recitat ex
 Iobo Fenzelio lib. 2. de miracul. quod comprehenso Lycantro-
 po cuidam vngulæ omnes abscissæ sint, isq; simul ac redijset ad
 7 se, manibus pedibusq; mutilatus visus sit. Peucerus quoq; de di-
 uinat. fol. 130. scribit, Se nunquam credidisse *λυκανθρωπίαν*, quæ
 verè mutatis corporibus fiat, postmodò verò cū rescuerit ex
 plurimis fide dignis hominibus eam sapissimè cōtingere in Li-
 8 uonia, se non potuisse fidem illis habere. Refert quoque Phi-
 lip. Broidæus in historia fori Rom. fol. mihi 220. Linguetum
 non minus doctrina, quàm diuturna totius Europæ peragrati-
 one præclarum, in hac fuisse sententia, quod vtrum fiat occul-
 ta quadam vi naturæ potentis, vt de Parrhasio traditur, vel vl-
 tior:

tione diuina, vt de Nabuchodonosore, nondum ei constare.
 Denique hæc omnia permissione Dei fieri dicunt. Sed his o 9
 mnibus non obstantibus, communis est veterum & recentio-
 rum Theologorum, ICtorum, Medicorum & Philosophico-
 rum conclusio, hanc transmutationem & metamorphosin ef-
 se præstigiösam & phantasticã. Credibile enim non est, sed pro- 10
 fus ab omni ratione alienũ, hominẽ ad Dei similitudinẽ & ima-
 ginem creatum, conformatũq; ex corpore & anima, & S. sancti
 templum rationis hospitium, sublimem, erectũ, & ad cœli quasi
 cognationis domicilijq; pristini conspectum excitatum, imò
μιν ὄνοσεν cui Deus omnia subiecit, oues, boues, campi pecora,
 volucres cœli & pisces maris, eaq; propter solum hominem cõ-
 didit, hunc inquã, in lupũ, bestiã irrationabilem transmutari.
 Admiratione certè dignum Ioan. Bodinum IC. & historicum, 11
 aliàs eximium, & de re literaria præclarè meritum in hac fuisse
 sententia. propterea quòd hæc quæstio dudum in concilio An-
 cyrano in Ancyra vrba Galatiæ circa annũ Christi 308. sub Di-
 ocleiano Imp. habito decisa & determinata sit. Verba extant in 12
 c. Episc. 26. q. 5. Quisquis credit posse fieri aliq̃ creaturam, aut in
 melius deteriusue immutari, aut in aliam speciem vel similitu-
 dinem transformari, quam ab ipso omnium creatore, pagano
 & infideli deterior est. Omnib. itaq; publicè annunciandũ est,
 q̃ qui talia credit, & his similia, fidem perdidit, & qui rectam fi-
 dem non habet, hic non est eius, sed illius in quem credit, id est,
 Diaboli. Nam de Domino nostro scriptum est: Omnia per
 ipsum facta sunt. Quamuis enim Satanus mille sit artifex: ta- 13
 men nemo sibi persuadere debet eius creaturas à Deo condi-
 tas pro suo nutu trãsmutare aut ipsarum formam, virtutem vel
 proprietatem inducere, & aliam inde essentialẽ creare
 posse, cum hoc solius DEI sit opus, qui postquam omnia
 rerum naturalium genera, omnesque species creasset, sin-
 gulis illis (exceptis spiritual.) creaturis vt ipse à creatione libera-
 retur,

retur, potestatem quoq; siue facultatem indidit similem ex sese
 speciem progignendi, quarum si vna formam suam prorsus amiserit, omninò perdita, destructa, mortua ab vniuersis Physicis rectè dicitur. Satan itaque cùm & ipse creatura sit spiritualis, nullam neque sibi similem creaturam, neque corpoream quamcunque de nouo creare potest. Proinde cùm Satan hoc non possit, quis sanæ mentis compos vlterius hominum metamorphosin, aut in alia animantia transformationem asserere & defendere audeat? Nemo scilicet, qui vel extremis, vt aiunt, labris physiologiæ primordia degustauit, id ipsum conabitur vt rectè scripsit Guil. Adol. Scribonius in Physiol. Sagarum fol. 73. & D. Heerbrandus in Disput. de Magia Thesi 60. Vtcunque potens sit spiritus, tamen nec per se, multò verò minus per suos Magos, sicut perperam multi senserunt & scripserunt etiam, homines, eorumue membra, & species in alias diuersas, vt bestiarum, *λυνανθῶπινα* &c. transformare potest. Et Augustinus rectè & sanctè. De Ciuit. Dei lib. 18. cap. 18. scribit. Non solùm animum, sed nec corpus quidem vlla ratione crediderim Dæmonum actu, vel potestate, in membra vel lineamenta bestialia veraciter posse conuerti. Et D. Heerbrandus Thesi 68. Ita nec Satan facere potest, nec Magi, vt corpus per spacium improportionatum, videlicet per foramina in cellis vinarijs, & similia angustiora quàm sunt corpora, ingrediatur. Nisi fortè si tale quid accidat verè, Satan loco moveat lapides & alia materialia, quæ deinde mox restituat, aut alio quodam simili modo, sicut est mille artifex, & potens spiritus. Non potuit Diabolus, vt diximus cap. 3. lib. 1. virgas in Dracones verè conuertere, nec aquas in sanguinem, nec gignere ranas, vel pediculos ex puluere producere. Exod. 7. 8. 9. & 10. *Der mechtige Fürst dieser Welt* / ait Lutherus, *ist nicht so mechtig / das er kan ein Laus machen / nec cursum solis, fluminum sistere.* Ios. 10. Esa. 28. nec diuidere maria, neque aquam in vinum transmutare, aut mortuos resuscitare,

tare,

tare, vel cæcis visum, surdis auditum, claudis gressus firmitatem restituere. Scribit Pfellus Platonius, Dæmones sæpè hominibus diuitias polliceri, item & gloriam, victoriam, amorem, cum tamen tradere ex se non possint: quippe quòd nullum Imperium habeant, sed visu tandem quædam inania suis cultoribus afferunt, varia prorsus & instabilia, quæ tamen impij diuina esse spectacula putant. Non obstat primò exemplum coniugis 15 Lothi in statuam salis à Deo conuersæ Genes. 19. Luca. 17. Fuit enim hæc specialis & fatalis, vt Scribonius ait, conuersio, non enim scemina ista deinceps formam suam recuperauit, vt Lothi vxor iterum fieret aut diceretur, sed omninò ob promeritam vltionem perditio fuit, quòd dubitans an frustra ex vrbe migrasset, respexerit post tergum, quod erat fidem abrogare Dei oraculo. Quoad Nebucadnezarem attinet textum Danielis 16 prophetæ diligenter perlegendibus, ritèque considerantibus, liquidò apparebit, mutationem istius regis factam esse *ὁὐκ ἀπὸ σωματικῆ* verè & substantialiter, sed *κατὰ τὸ πνεῦμα*, vt similis euaserit bestijs in syluis, hinc inde irrationabiliter currentibus. Nec enim textus, inquit, cum factum esse bouem, aut aliud quoddam certo nomine insignitum animal: sed segregatum esse ab hominibus, & cum bobus, aut instar bouum, herbas agri comedisse, vt ait Scribonius. Dicit enim textus, cum ex hominibus abiectum, id est, vt D. Osiander ibidem interpretatur, cum propter insaniam & furorem ex contubernio hominum exturbatum. Inquit enim Rex ipse. Igitur post finem dierum ego Nabucodonosor oculos meos ad cælum eleuauì, & sensus meus redditus est mihi. Et paulò post: figura mea reuersa est ad me, id est, iuxta Osiandrū, recuperaui priorem faciei gratiam & Maiestatem, quæ ex insania fuerat amissa. Furiosi enim admodum in facie immutantur, præsertim si malum sit diuturnum: ita quidem vt vix amplius agnoscantur. Sed audiamus super hunc 17 locum & alios sacrarum literarum Interpretes. D. Lutherus in

d. e. sic scribit: Im vierdten Capitel stehet ein trefflich Exempel wider die Tyrannen. Denn da wird der grosse mechtige König seiner Vernunfft beraubt/ vnd so rasend vnd toll/ das man ihn/ wie einen tollen Hund/ mit Ketten binden/ vnd auff den Felden gehen lassen muß/ den man bey den Leuten nicht hat wollen leyden. Ist weil es da im Buch stehet/ scheint es ein gering ding/ aber wann wir hetten sollen seyn darbey gewest/ vnd solches gesehen haben/ so würden wir ein schrecklich vnd gewaltich Brithel Gottes gesehen haben/ Also daß sich wol jederman hetten müssen von Herren erbarmen/ vber alle Oberherrn/ vnd böse Tyrannen/ daß sie so grausame Brithel müssen gewarten/ wo sie ihrer Herrschafft mißbrauchen. VVigandus ibidem, quod aliqui Metamorphosin somniant, quasi in bouem transmutatus sit, id pugnat cum manifesto textu. Etsi enim naturaliter homines non possunt gramine vesci, vt boues, tamen in hac pœna Deus ita rexit Nabuchodonosorē, vt possit concoquere. Lambertus Danæus de Sortiarijs c. 3. Sed illud de Nebucadnezar ita intelligendum est, ne mutatam humanam eius naturam in bruti animalis essentiam putes aut sentias. Mutata enim est eius conuersatio, & humane societatis amans animus & affectus. Deinde vt id in eo euenisse concedamus, Dei ipsius omnipotentis & creatoris potestate, non autem Satanæ vi (per quam solam Sortiarij operantur) effectum est. Hactenus Danæus. In eadem sententia fuit quoq; Caluinus c. 4. Daniel. v. 32. vbi scribit: quod nonnulli putant Nabuchdonosorē mutatum fuisse in bestiam, illud est nimis durum & absurdum. Nulla igitur nobis fingenda est Metamorphosis, sed ita fuit abdicatus ex hominum cōsortio, vt forma hominis excepta, nihil à brutis animalibus differret: imò tanta cōtigit deformitas, in exilio illo, vt esset horribile spectaculum, quemadmodum postea videbimus, omnes pilos corporis sic creuisse, vt pennæ crescunt aquilis, deinde vngues eius fuisse similes vnguibus auium, hoc habuit simile cum bestijs, ceterum

rum

rum residua in eo fuit hominis figura. Idem voluit VVierus de Præstig. Dæm. lib. 1. c. 24. Annuebatur Satanæ, vt regem Babyloniorum Nebucadnezar in furorem actum, & ab hominum vsu in solitudinem propulsum, forma miserè deſœdata, duriffimè affligeret & exagitaret totum ſeptennium: ne autem animæ vim faceret, prohibebatur. Intereà nec penitus illum reijcit Deus, nec pœnis obrutum deſerit. Sed exacto ſeptennio liberatum à furijs, regno reſtituit. Ex his conſtat Bodinum in Conſutatione ſua manifeſtam iniuriam intuliſſe, quòd ſcripſerit VVierum conſiteri Nabuchodonozorem à Satana in bonem fuiſſe tranſmutatum. Non obſtant ſecundò allegata ex- 18
empla de tranſmutatione ſociorum Vlyſſis in ſues, item Diomedis in aues: ſola enim vtique apparentia & oculorum deceptio fuit, vt Auguſtinus in lib. De Ciuitate Dei cap. decimo octo ſcribit, vbi ait, non itaque ſolùm animum, ſed nec corpus quidem vlla ratione crediderim Dæmonum arte vel poteſtate in membra vel lineamenta beſtialia veraciter poſſe conuerti, ſed phantaſiam hominis (quod etiam cogitando ſiue etiam ſomnando per rerum innumerabilium genera variatur, & cùm corpus non ſit, corporum tamen ſimiles mira celeritate formas capit, ſopitis aut oppreſſis corporeis hominis ſenſibus) ad aliorum ſenſum neſcio quo ineffabili modo figura corporea poſſe perducì, ita vt corpora ipſa hominum alicubi iaceant, viuentia quidem, ſed multò grauius atque vehementius, quàm ſomno ſuis ſenſibus obſeratis. Phantaſticum autem illud veluti corporatum, in alicuius animalis effigie appareat ſenſibus alienis, talisq; etiam homo ſibi eſſe videatur, ſicut talis ſibi videri poſſet in ſomnis, & portare onera, quæ onera ſi vera ſint corpora, portantur à Dæmonibus, vt illudatur hominibus, partim vera onerum corpora, partim iumentorum falſa cernentibus. Nam quidam nomine Præſtantius, patri ſuo contigiſſe indicabat, vt venenum illud per caſeum

caseum in domo sua sumeret, & iaceret in lecto suo quasi dormiens, qui tamen nullo modo poterat excitari. Post aliquot autem dies eum velut euigilasse dicebat, & quasi somnia narrasse, quæ passus est, caballum se scilicet factum, annonam inter alia iumenta baiulasse militibus, quæ dicitur Retica, quoniam ad Retia deportabatur: quod ita vt narravit, factum fuisse compertum est, quæ tamen ei somnia sua videbantur. Indicauit & alius se domi suæ per noctem antequam requiesceret, vidisse venientem ad se quendam Philosophum sibi notissimum, sibi que exposuisse nonnulla Platonica, quæ antea rogatus exponere noluisse. Et cum ab eodem philosopho quæsitum fuisset, cur in domo eius fecerit, quod in domo sua petenti negauerat? Nō feci, inquit, sed me fecisse somniaui. Ac per hoc alteri per imaginem Phantasticam exhibitum est vigilanti, quod alter vidit in somnis. Hæc ad nos non quibuscunque qualibus credere putaremus indignum, sed eis referentibus peruenerunt, quos nobis non existimaremus fuisse mentitos. Proinde quod homines dicuntur, mandatūque est literis à Dijs, vel potius à Dæmonib⁹ Arcades in lupos solere conuerti, & q̄ carminib⁹ Circe socios mutauit Vlyssis, secundum istum modum mihi videtur fieri potuisse, quem dixi, si tamen factum est. Diomedæas autem volucres, quandoquidem genus earum per successionem propaginis durare perhibetur, non mutatis hominibus factas, sed subtractis credo fuisse suppositas, sicut cerua pro Iphigenia, Regis Agamemnonis filia, neque enim Dæmonibus indicio Dei permissis, huiusmodi præstigiæ difficiles esse possunt: sed quia illa virgo postea viua reperta est, suppositam pro illa ceruam esse facile cognitum est. Socij verò Diomedis, quia nusq̄ subito comparuerunt & postea nullo loco apparuerunt, perditibus eos vltoribus angelis malis, & pro eis aues occultè ex alijs locis, vbi est hoc genus auium ad ea loca perductæ sunt ac repetè suppositæ: ideo creduntur esse conuersi. Quod autem Diomedis

medis

medis in templum aquam rostris afferunt & aspergunt, & quod blandiuntur Græcigenis, atque alienigenas persequuntur, mirandum non est fieri Dæmonum instinctu, quorum interest, id est, ad quos persuadere pertinet, Deum factum esse Diomedem, ad decipiendos homines, ut falsos Deos cum veri Dei iniuria multos colant, & hominibus mortuis, qui nec cum viuerent, verè vixerunt, templis, altaribus, sacrificijs, sacerdotibus (quæ omnia cum recta sunt, non nisi vni Deo, viuo & vero debentur) inseruiant. Hactenus Augustinus. Socios porrò Vlyssis in bestias versos, & Diomedis comites in aues atque Arcades stagnum quendam transgressos in lupos commutatos, fabulosa esse, & poëtarum commenta, multi credunt cum Plinio, qui scribit homines in lupos verti, rursùmque sibi restitui, fabulosum esse confidenter existimari debere, aut credere omnia quæ fabulosa tot seculis credimus. Inde subiungit: Mirum est, quò procedat Græca credulitas. Nullum tam impudens est mendacium, ut teste careat. Sic mera quoque sunt præstigia atque oculorum illusiones, quæ de transmutatione Sagarum in feles traditur, quenquam inueniantur viri doctissimi, qui hoc credant, inter quos Ioachimus Camerarius in libello Plutarchi de defectu oraculorum fol. mihi 32. fuit. In Episcopa Argenti-

D

specie

specie felis ablegavit, ut eam miserè tractaret faciemque com-
 macularet: Verùm cum sponsa manibus pedibusque selem à se
 abigeret, profiliijt illa in ministrum, qui fortè in hypocausto
 aderat, cuius faciem adeò crudeliter vulneravit, ut vix ab ho-
 21 minibus agnosceretur. Idem Sprengerus p. 1. q. 10. ex vita Pa-
 trum refert, Iuenculam, cum assentiri nollet cuidam iuveni
 de stupro eam sollicitanti, conuersam fuisse procurante venefi-
 ca in equam, & hanc conuersionem non fuisse secundum rei
 veritatem, sed secundum ludificationem tantum, ut videretur
 quæ erat vera mulier. Nam cum ea ad Macharum ducta esset,
 non potuisse Diabolum ita operari, ut illuderet sensus eius, sic-
 ut aliorum propter sanctitatem suam, cum eam aspiceret ut
 veram mulierem, & non equam, ideoque eius oratione tan-
 22 dem eam ab illa illusionem liberatam. Non obstat tertio, quod
 de Lycantroporum metamorphosi in Asia, Græcia, & Liuonia
 dictum. Quanquam enim qui tales se fuisse dicunt, falluntur
 tamen, suntque ea animi deliria & falsæ phantasiæ siue imagi-
 nationes, quæ magna vi illusionis cuiusdam aut morbi animis
 eorum inhæserunt. Plerosque etiam atrabile vitiatos se Leo-
 nes esse, vel Dæmones, vel aues imaginari annotauit Auicen-
 23 na. Omnes Medici fatentur Lycantropiam Melancholiæ es-
 se speciem, Paulus Aeginetus Medicus libr. 3. cap. 6. vbi scribit,
 Qui Lycantropia, id est, hominis in lupum conuersione corre-
 pti sunt per noctem domo egressi lupos per omnia imitantur, &
 quoad dilucescat, circa defunctorum monumenta plerunque
 errant. Notis verò sequentibus eo morbo oppressum depre-
 hendes. Perpallidi sunt, cernunt imbecilliter & obtusè, ocu-
 los habent aridos & linguam aridissimam neque saliuam ex-
 puunt, siti excruciantur. Tibiæ quoniam frequenter offen-
 24 duntur ita exulcerantur, ut curationem non recipiant. Talis
 fuit Petrus iste Bisantinus, cuius Bodinus mentionem fecit, qui
 fortè

fortè sua, & stolidi persuasione se lupum existimans, puerulos & puellulas ex illicita & præternaturali appetitione manibus suis, quarum extremitates vngues aut vngulas credidit, impetu validissimo discerpfit & comedit, vt Scribonius scribit. Ta- 25
 lis quoque fuit agricola Patauij cuius Fincel. lib. II. de mirabil. meminit, qui lupus sibi videbatur, multosque in agris infilijt, trucidauitque. Tandem non sine multa difficultate captus, confidenter asseueravit, se verum esse lupum, discrimen solum existere in pelle cum pilis inuersa. Quapropter quidam exuti omnem humanitatem, vereque lupi truces voracesque, tibias, & eius brachia gladio feriunt, amputantque, veritatem rei exploraturi: cognita verò hominis innocentia, eum chirurgis tradunt curandum, sed post dies non multos expirauit. Ta- 26
 les Lycantropi sunt quoque in Liuonia & Borussia, qui se luporum specie cateruatim obambulare, & damna hominibus iumentisque inferre credunt. Cùm anno M. D. LXXXVII. per annum in Liuonia publicorum negotiorum causa versarer, diligenter Rigæ Regiomonti & VVarfauia in Polonia inquisiui, an ista transmutatio hominum in lupos vera esset, an verò præstigiola, tandem ex sermone nobilium præcipuorum & ciuium, esse tantummodo præstigiola transmutationem & ita fieri deprehendi. Diabolus eorum, qui se in lupos credunt transmutatos externos sensus sopit & occæcat: ita, vt in profundissimum somnum incidant, deinde varias rerum formas in pueris, vel insectandis, vel vorandis, siue iumenta lædendo, aut longè lateque vagando, veteranus hic præstigiator obijcit, quas perturbatis iam eorum humoribus, & animis imprimat tam efficaciter, vt se reipsa lupos esse & fuisse credant. Talibus præstigijs & lufibus delectatur Diabolus, vt misera illa, & DEI ignara mancipia excruciet, atque in errore ac superstitione confir-
 met.

met. Sunt enim rustici in Liuonia homines miserrimi, superstitionosi, barbari, mera Dominorum mancipia, & qui in omnibus parere coguntur, nam si imperata recusant, aut negligenter officium ipsis commissum præstant virgis castigantur, & durius tanquam pecudes tractantur. Vnde apparet huiusmodi homines ac nationes hoc genere Imperij delectari, aut saltem
 27 patienter hoc imperium ferre. Placet hinc referre historiam, quæ reuera in Liuonia accidit. Cùm Illustrissimi & sapientissimi nostri principis Vdalrici Megapolitanorum Ducis, patroni huius Academiae nostræ, soror serenissima Curlandiæ Ducissa Anna, pro rusticis apud nouum maritum Gothardum piæ memoriæ, Curlandiæ Ducem, intercessisset, ne rustici ita virgis more vsitato cederentur, sed vt vel carcere, aut poena pecuniaria, sicuti in Germania vsitatum, punirentur. Princeps maritus petitioni coniugis satisfecit. Verùm cùm postea familiæ rusticorum imperata facere recusaret, rustici submissè rursus à Principe petierunt, vt istam consuetudinem iam abrogatam rursus introduceret, aliàs enim illos familiam in officio continere non posse, additis his verbis: *Sie wolten gerne bey ihren alten Privilegien bleiben.* Horum barbarorum petitioni tandem Dux, necessitate sic iubente, annuit. Sed audiamus & alios qui hanc transmutationem hominum in lupos, & bestias præ
 28 stigiosam affirmant & scribunt. Georgius Sabinus magni illius Melanthonis gener, & D. Peuceri affinis, in Comment. super lib. 7. Metamorph. Ouidij de Lycantropis ita scribit: Certos homines effici quotannis lupos, & rursus ad pristinum habitum redire, vulgò persuasum est. Tales refert Herodotus esse apud Neuios Scythiæ populos. Et hinc quoque apud Borussos fama est tales inueniri, è quibus nuper vnus fuit captus, & Duci Borussiae adductus à rusticis, quorum iumenta dilaniasse credebatur. Erat homo deformis, nec multum absimilis feræ, habebatque vulnera in facie, quæ dicebatur accepisse morsus à canibus,

bus, vbi fuisset mutatus in lupum. Is à quibusdam, quibus Princeps id negotij dederat interrogatus, aiebat, se quotannis bis ita mutari solitum: primò circa natalem Christi, deinde circa festum Iohannis Baptistæ, illisque temporibus se efferari, & cogi impetu quodam naturæ versari in syluis inter lupos, maximo autem horrore & languore corporis se affici, antequam pili erumperent, & forma mutaretur. Hæc affirmanti credita sunt: sed cum ad explorandam rei veritatem diu captus in arce detineretur ac diligenter à custodibus carceris obseruaretur, an aliquando efficeretur lupus, retinuit semper eandem formam quæ habuit. Is fuit exitus fabulæ. Vnde constat, ea quæ de ambiguis lupis narrantur esse falsa, vtpote, quæ homines mente capti sibi imaginantur. Martinus Biermannus in disputatione numero 29 per in illustri Iulia Academia habita Thesi XLI. de Lycantropia ita differit: Sed quid tandem de Lycantropia ac similibus Metamorphosis tantum celebratis decernis? Describit Aristot. 7. Eth. c. 1. & 6. *θηριότιμα ἢ πρὸς ἀλλοθυσαν ἢ ἀνθρώπου κακίαν*: quæ appetitum hominis in beluinum conuertit, exclusâ aut peruersâ ratione. Huius triplicem causam notat. Alia enim est *ἀλάμοις θυσιας φύσεως*, quando natura humana in beluinam degenerat. Ea est quarundam gentium feritas, quæ nudo incedunt corpore, palant in syluis, vescuntur carnibus crudis, etiam humanis, exhibent epulis suos liberos. Alia est feritas genita morbo corporis, vt in gravidis vitio humorum sæpè excitatur desiderium obominandorum ciborum, calcis, picis, terræ: & in Melancholicis ac Phreneticis à temperiei corruptione motus oriuntur ferini, & ab homine sano alieni. Alia verò est feritas, praua consuetudine contracta. Sic Cleomenes Spartanorum Rex è longa cum Scythis helluatione eò feritatis peruenit, vt suos sibi artus detruncaret ferro. Quid prohibet, quartam his addi causam? sequitiam Diaboli, qui impios quidem omnes ad dissolutam vitam deducit, sed quorum animos per vim tenet, eos ad facinora

non solum humano, sed & beluino appetitu tetriora impellit. Talem immutationem hominum nos in Sarmatiae prouincijs obseruauimus, non figuram aut formam, sed appetitum humanum exuentem. Haecenus Sabinus. Huius rei quoque testis est Lambertus Danaeus in Dialog. de sortiarijs cap. 3. vbi sic scribit: Quare illa etiam falsissima censenda sunt, quae de Lycantropis quibusdam narrantur. Quanquam tamen alij id fieri apud septentrionales populos affirmant, veluti apud Borystenem fluuium. Nam quod Varro scripsit esse in Arcadia lacum, quem qui traiecerint, euadant lupi, ita accipiendum puto, quod propter metum, quem in traiciendo periculosissimo illo lacu homines concipiunt, sibi videantur esse lupi. Alias meras nugas & aniles fabulas totam illam narrationem dixerim. In eadem quoque sunt sententia Medici Germaniae celeberrimi Ioan. VVierus de praestig. lib. 3. ca. 10. Nobilissimus Dn. Henricus Brucæus collega meus colendus. Item Ioan. Adolphus Scribonius de physiolog. Sagarum fol. 76. vbi ait, Quāobrem vt vnde digressa est, eò redeat deinceps oratio nostra, statuo, vt nec alios homines, ita nec Sagas vnquam in lupos, & per consequens in feles, canes, lepores & similes bestias immutari. At, inquires, sit venia dictis. Sensibili enim oculorum experientiae & Sagarum ipsarum confessioni fidem non habere nefas sit. Esto sanè. Ast contra inquam, apparens ista & phantastica omnis fuit visio, fucataque, & inumbratilis tantum imago, vt homines quidem maneant, sed brutorum animantium specie extrinsecus apparentes solummodò videantur. Imago scilicet, vel ab ipso Cacodæmone, eiusque auxilio, vel ex mera illorū, quos hoc modo mutatos esse dicimus, imaginatione orta. Facillimum enim est Dæmoni Sagarum corpora alterius cuiusdam bestiae, siue rei cuiuslibet figura vel imagine superinducta tegere, ne quales sint homines agnoscantur. Interdum enim Dæmones sub forma lporum apparent & homines ac iumenta

menta interficiunt. Sic anno quadragesimo secundo apparu- 35
 it Constantinopoli luporum ingens turba, incolis vsque adeo
 infesta noxiaque, vt domos ciuium egrederentur. Turca itaq;
 prius muris Ciuitatis praesidio munitis postridie cum magno
 comitatu equestri pedestriq; urbem circūiuit, tandemq; lupos
 circiter centum quinquaginta ad muri eius angulum offendit,
 qui cunctanter impetiti per murum euestigio simul transilire
 videbantur, nec vllus postea in vrbe aut vicinia apparuit. Et 36
 historia de Vieniensi Episcopo extat, qui letanias minores insti-
 tuerat ante ascensionem Domini, eò, quòd lupi ciuitatem ca-
 ternatim intrantes homines publicè deuorauerunt. Non ob- 37
 stat denique, quod Bodinus, & alij, afferunt, Diabolum Deo
 permittente hæc & illa facere posse. Ad hanc obiectionem Io-
 hannes VVierus cap. 24. lib. I. respondet, Axioma hoc esse im-
 peritorum. Considerandum enim esse ait, quis ea in re maie-
 statis diuinæ ab initio mundi fuerit ordo & modus, nùm huic
 controueniat, id quod accidisse narratur, cùm nihil promiscuè
 aut citra ordinem condiderit vniuersi ordinis eausa, imò ipsus
 ordo. Vnicuique enim rei suam essentiam, formam, proprie- 38
 tatem, vires & munus indidit, vt quodcunque conditum vel a-
 gere vel non agere debeat queatque ex insito naturæ (quæ nihil 39
 aliud est, quàm ordinaria Dei potestas, cunctis rebus pro sua
 cuiq; conditione indita) motu, & extra hanc inditã à principio
 potentiam, nihil ad ipsum possit, neq; aliud huic, quàm quod
 ea ratione potest, à Deo conceditur, alioqui sibi ipsi Deus ad-
 uersaretur, quod ab eo est perquam alienum. Angelos crea- 40
 tor rerum omnium creauit, vt ipsum inenarrabili voce laudēt,
 & piorum ambulantium in via Domini & vocatione legitima
 sint vigiles & custodes. Homines condidit, vt eum agnoscant,
 agnitumq; celebrent cum sanctis Angelis in omni æternitate,
 in hac terra degerent, eam excolerent, & humanum genus pro-
 pugnant. Diabolos verò in aëre vagari, & DEI nutum 41
 cuius.

cuius sunt carnifices, in probandis & castigandis hominibus, obseruare voluit. Volucris vt in aëre volent iniunctū, aquarum hospitium piscibus commissum.

*Non verò vt celeres pascantur in aethere cerui
Aut freta destituant nudos in littore pisces,
Siue pererratis amborum finibus exul
Aut Ararim Parthus bibat, aut Germania Tygrim.*

CAPVT IIII.

AN LAMIAE SCOPIIS VEL BACVLIS INSIDENTES PER AEREM volitare possint.

Summæ.

- 1 *Ad Lamiarum potentiam refertur, quòd possint, per Caminum in aërem transuolare.*
- 2 *Lamiarum conuentus iuxta quorundam sententiam in monte Bloctberg.*
- 3 *Lamiarum operationes non esse fabulas aut somnia, plurimi eruditi credunt.*
- 4 *Lamiarum extortæ confessiones inter se congruunt.*
- 5 *Lamijs prohibetur à Diabolo signo crucis se munire, aut nomen Domini proferre.*
- 6 *Bodini verba de comitijs Lamiarum.*
- 7 *Lamiæ iuxta Paracelsum sæpè turmatim proficiscuntur.*
- 8 *Baiulatio Lamiarum quomodo fiat in aëre Paracelso.*
- 9 *Lamiarum amasij à Paracelso ascendentes dicti.*
- 10 *Lamiæ vt plumæ in aëre feruntur.*
- 11 *Vnguentum Lamias volatiles reddit iuxta Paracelsum.*